

16 Mayıs 2015 Cumartesi 19

Mehmet Y. YILMAZ
myy@hurriyet.com.tr Fax: 0212 677 03 27

Aşk bir 'eşitsizlik' işi!

LORD George Gordon Byron, üvey kız kardeşi Augusta ile aralarında bir ilişki olduğu dedikodulara aşıyınca çarınca, sisli ve soğuk İngiltere'yi terk edip, 1818 yılında Avusturya işgali altındaki Venedik'e taşınmıştı. Venedik'i neden tercih ettiğini kolayca anlayabiliriz. Erotik maceralar peşinde koşan, İngiltere'nin en kötü şöhretli yazarı, "courtesan"ların en titullerinin yaşadığı Venedik'i seçmeyip de nereye gidecekti?

"Courtesan", Rönesans sonrası Avrupa toplumunda önemli bir görevi yerine getiren "bir tür fahişe" anlamına geliyor. "Bir tür" diyorum çünkü, gözünüzde canlandırmanız gereken kadın tipi; bilgili, kültürlü, şirden, edebiyattan, politikadan anlayan, hoşsohbet ve güzel bir kadındır. Asillere hizmet ediyor, sayısız aşığı var ama buna karşılık hemen hemen hiçbir hakkı yok, birisine aşık olmak da dahil!

Bilmiyorum Tehlikeli Güzellik filmi seyrettiniz mi? Filmde öyküsü anlatılan kadın bir "courtesan" dı ve bedenine hapsedilemeyen özgür ruhu, erkekleri nasıl dize getirebileceğini gayet iyi biliyordu. Siz de bunu nasıl başarabildiğini kolayca tahmin edebilirsiniz.

Lord Byron, bu amaçla Venedik'e gitmişti. Casanova'ya özenip bir Palazzo nun duvarından tırmanarak bir kadının yatak odasına girmek isterken, Canal Grande'ye ya da Venedikliler gibi söyleyecek olursak Canallasso'ya düşmüş ama boğulmamıştı. Zaten Canakkale Boğazı'nı yüzerek geçtiğini de biliyoruz, iyi yüzücüydü, topırağı bol olsun.

Peki amacına ulaştı mı, o konudaki bilgilerimizi, Byron'un anılarını temize çeken Mary Shelley'nin anılarında yazdıklarına borçluyuz: "İçinde fazla bir şey yoktu!"

Gerci Byron daha sonra "Anıların gerçekten önemli bütün bölümlerini atladım, ölümlere saygıdan ve yaşayanlara ya da ikisi birden olanlara duyduğum saygıdan yaptım bunu" diyecekti. (Bu bilgileri şu kitapları öğrendim: Alexander Peckman, Kasap Kitapları Kütüphanesi, Çeviren: Regaip Minareci, Can Yayınları.)

Venedik'te, Thomas Mann'ın Venedik'te Ölümlerini değil de bu "züppeyi" hatırlamış olmamanı nedeni "courtesan"lardan başka bir şey de değildi. (Thomas Mann'ın bu harika uzun hikâyesi, Can Yayınları'ndan Behçet Necatigil çevirisiyle yayınlanmıştır, bilmeyorum hâlâ baskısı var mı?)

Çünkü Venedik'te gidis nedenim, Ahmet Günestekin'in, bienal vesilesiyle Venedik'te açtığı Milyon Taşı isimli sergisiydi. Serginin konseptini biliyordum, hiçbir hakka sahip olmayan Venedikliler gibi güzel ve akıllı kadınları hatırlamamın, oradan Lord Byron'a suçlamamın nedeni Günestekin'in bu eşitsizliği reddediydi.

Günestekin'in sergiye de adını veren "Milyon Taşı" isimli heykeli, orijinal Milyon Taşı'nın kültürel temelinde yer alan fallusu, cinsiyetsizleştirme fikrinin bir sonucu.

Sergide bu heykel ile konuşan ve Lilith'eşitsizlikten esinlenerek yaratıldığı eser ise eril güce karşı başkaldırı ve karşı duruşu vurgulamaya amaçlıyor. Talmud'un Yaradılış bölümünün 1. babında Adem'in ilk eşi olarak Lilith'ten söz ediyor. İbrani mitolojisine göre Lilith, Adem ile aynı zamanda

ve aynı anda yaratıldığı için Adem'in kendisine eşit olduğu görüşündedir. Bu nedenle Adem ile birlikte olmayı reddedip kaçar. Lilith'ten sonra Tanrı, ismi bilinmeyen bir başka eş daha yaratır ve Adem de bu yaratılışı seyreder. Görüşlerinden çok etkilenir, yeni eşi kabul eder. Üçüncüsünde, Tanrı, Adem'i uyutur ve kaburga kemiginden Havva'yı yaratır. Havva sonuçta erkeğin bir parçasından yaratıldığından ona tabii olur.

Milyon Taşı'nın "hüsnâ" versiyonu ile Lilith'ten esinlenerek yaratılan üç eseri birlikte izlerken, bu mitolojik öyküyü hatırladım. Erkekler ile kadınların "fıtratlara gereği" asla tam olarak eşit olmayacaklarını öneren öğretileri. Lilith, Adem ile kendisini eşit gördüğü için onunla bir ilişkiyi kabul etmemiştir. Buna karşılık Havva, Adem'in bir parçası olduğunu düşünüyordu. Kendisini Adem ile eşit görmüyordu, eşitsiz bir ilişkiye razıydı.

Acaba, bugün aşk ilişkisinde eşitsizlikten söz edilirken de kafamızın gerisinde bu dini öğreti mi yatıyor diye düşünüyorum.

Aşk ilişkilerinde, her iki taraf da daha çok sevenin, daha çok fedakârlık yapmanın kendisi olduğunu inanır.

Ve bu inanç, aşk ilişkisini zehirleyen, aşka ölüme doğru sürükleyen bir inançtır ve çoğunlukla da "boş" inançtır. Bitmiş aşkların ardından yazılmış şarkılarda, şiirlerde bunun izini görürüz.

"Gecmiş ondan geri alma" isteğinin ardında bu yatar.

"Ben onun için neflere katıldım ama o benim için o çok küçük hareketi bile yapmaktan kaçındı" inancı, işin ilginç tarafı bu şarkıların, bitmiş aşkın arkasından her ikisi de söyler.

"Karşı taraf" suçludur, "ben" değil.

Peki ikisi de aynı şarkıyı söylerken, aynı şeyi hissettiklerine göre suçlu iki taraf da olmalı değil midir?

Birakan kim? Kalan mı, yoksa giden mi? Giden neden gitti? Bunda geride kaldığını düşünenin payı nedir?

Bu sorulara kimse samimi bir yanıt veremez. Evet, bu soruların yanıtını kendi içinde gayet iyi biliyordur ama aynaya bakarken bile yüksek sesle söyleyemez.

Kabahat, alını ve mücedher işlenmiş bir kaftan bile olsa, kimse onu kendi sırtında görmek istemez.

Kim bilir, belki de aşka "üç yıldır, hayır bes yıldır, yok alt aydır" diye ömür biçimleri, böyle düşünmeye sevk eden şey de bu ilişkideki eşitsizliğin hiçbir zaman giderilemeyecek olması biliyor olmalıdır.

Ben bu "aşkın ömrü" palavralarına inanmam.

Her ilişki kendi içinde özeldir, iki farklı kişinin yaşadığı bir serüvendir ve her karakter kendi yolunu kendisi çizer.

Kimisi bu eşitsizlik inancına on yıllarca dayanabilir, bu inancı varlığına rağmen aşkında ayak direyebilir, kimisi de sabırsızdır, dayanıklı değildir, ilişki daha kısa sürede sona erer.

"Yeter artık, bu ilişki çok eşitsiz, ben gidiyorum" demeden önce bir soluk almayı öneririm.

Bu arada fonda da Bülent Ortacığ olsun. "Sensiz Olmaz" ile.

O şarkının sözleri size hâlâ bir şeyler ifade ediyorsa, dayanabilirliğiniz kadar dayanmanız, sırtlarınıza zorlanmanız öneririm.